

SYMPOZJA, ZJAZDY, KONFERENCJE, SPRAWOZDANIA NAUKOWE

20. Ogólnopolski Zjazd Studentów Archiwistyki w Toruniu „Tradycja zobowiązuje”, Toruń, 25–27 kwietnia 2018 r.

Studenci kierunków archiwistycznych z całej Polski raz w roku spotykają się na Ogólnopolskim Zjeździe Studentów Archiwistyki (dalej OZSA), aby przedyskutować pola rozwoju tej dyscypliny naukowej i wymienić się doświadczeniami. Jest to też doskonała okazja do zacieśnienia więzi koleżeńskich pomiędzy reprezentantami ośrodków akademickich. Hasłem przewodnim tegorocznego, jubileuszowego OZSA była fraza *Tradycja zobowiązuje*, która nawiązuje do dorobku kolejnych pokoleń studentów, adeptów i autorytetów polskiej archiwistyki. Konferencja, podobnie jak pierwszy Zjazd, odbyła się na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, 25–27 kwietnia 2018 r.

Wydarzeniu towarzyszyła uroczysta inauguracja w Sali Mieszkańskiej Ratusza Staromiejskiego. Przybyłych powitali członkowie Komitetu Organizacyjnego i opiekunowie naukowci Zjazdu. Bardzo ciekawym elementem wstępu było zaproszenie na scenę „weteranów” OZSA, którzy dzielili się swoimi wspomnieniami i przemyśleniami na temat poprzednich edycji wydarzenia. Uczestnicy otrzymali również zaproszenie do zwiedzania wystawy pt. *20 lat Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki*¹, która dostępna była przez całą konferencję w budynku Collegium Humanisticum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Kolejnym punktem pierwszego dnia Zjazdu było wieczorne zwiedzanie toruńskiej starówki i spotkanie integracyjne, żartobliwie nazwane przez organizatorów „Opcjonalnym Zebraniem Smakoszy Alkoholi”.

Drugi dzień konferencji obfitował w liczne panele odbywające się czterech równoległych blokach tematycznych: *Aktoznawstwo*, *Archiwa cyfrowe i digitalizacja*, *Teoria i metodyka archiwalna* oraz *Archiwoznawstwo*.

W pierwszej części poświęconej aktoznawstwie, moderowanej przez Marcina Frąsia i Agatę Łysakowską, swoje referaty zaprezentowali: Tomasz Tarasiuk z Uniwersytetu Szczecińskiego (*Rozświetlone mroki. O iluminacjach kodeksów średniowiecznych na podstawie Psalterza Floriańskiego i Księgi z Kells*), reprezentanci Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – Paweł Mateusz

¹ Wystawę przygotowali studenci kierunku archiwistyka i zarządzanie dokumentacją na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika: Weronika Budrewicz i Jędrzej Solarz we współpracy z grafikiem Szymonem Jabłońskim.

Modrzyński (*Źródła teorii prawa miejskiego Prus Krzyżackich*) i Arkadiusz Bożejewicz (*Ordes de Braile – graficzne przedstawienie szyków wojskowych szwedzkich w zbiorach Krigsarkivet w Sztokholmie*) oraz Paulina Kurdek, przedstawicielka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (*Wartość źródłowa protokołów muzealnych*). Nie wysłuchaliśmy niestety referatu Piotra Księżniakiewicza (*Źródła do dziejów Solca Kujawskiego w zasobie Archiwum Państwowego z Bydgoszczy z lat 1945–1956*) z powodu absencji autora.

W drugiej części panelu zaprezentowało się czworo prelegentów: Liliana Kasprzak z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (*Spuścizna Księdza Doktora Wincentego Kraińskiego. Projekt Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk na rok 2017*) i drugi reprezentant tej uczelni Piotr Józefiak (*Piękni przedwojenni studenci Uniwersytetu Poznańskiego – słów kilka o dokumentacji przebiegu studiów w latach 1919–1939*) oraz, z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika Jędrzej Solarz (*Archiwalia ze skrytki okiennej. Spuścizna bankowca Maurycyego Bergner*) i Bartłomiej Konopa (*Gazetki zakładowe jako źródło do poznania lokalnego przemysłu*).

Dużym zainteresowaniem podczas tegorocznego Zjazdu cieszyły się tematy poruszone w bloku *Archiwa cyfrowe i digitalizacja*, moderowanym przez Marcina Smoczyńskiego. Panel rozpoczęło wystąpienie przedstawiciela firmy i sklepu internetowego skanowanie.pl, który był jednocześnie jednym z patronów 20. OZSA. Zaprezentowano sprzęt do digitalizacji oferowany przez przedsiębiorstwo. Jego dotychczasowymi klientami są m.in. Archiwa Państwowe w Rzeszowie i Zielonej Górze. Następnie zaprezentowali się: przedstawicielka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza Zuzanna Górnikiewicz (*Zasada przynależności terytorialnej a digitalizacja materiałów archiwalnych*), Kamil Figiel z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (*Wykorzystanie techniki w działalności archiwów*), Monika Petela z Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej (*Pracownia Digitalizacji Archiwum Narodowego w Krakowie*) oraz Kamila Biernat z Archiwum Akt Nowych (*Digitalizacja w polskich archiwach państwowych – aspekty prawne*).

Podczas panelu *Teoria i metodyka archiwalna*, którego moderatorką była dr Zuzanna Jaśkowska-Józefiak, zaprezentowali się: Karolina Strześniewska z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (*Fotografie z zespołu Dom Kultury w Płocku – problem opracowania*), Wojciech Bednarski i Wojciech Sobecki z Uniwersytetu Wrocławskiego (*Metodyka a praktyka – opracowanie zespołu archiwalnego jednostki naukowo-badawczej*), Michał Radziejewski z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego (*Stare druki w zbiorach Archiwum Państwowego w Olsztynie – problem opracowania*), Jagoda Jankowska z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (*Autonomia spuścizny archiwalnej*) i Agata Łysakowska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (*Porządkowanie spuścizny uczonego – problemy i wyzwania [na przykładzie spuścizny prof. Lecha Trzeciakowskiego]*).

Blok dotyczący archiwoznawstwa podzielony był, podobnie jak *Aktownawstwo*, na dwie części. Moderowaniem zajęli się Kamila Siuda i Arkadiusz

Bożejewicz. W pierwszej części wysłuchano referatów Sonii Waleszczuk z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (*Archiwa centralne w planach reorganizacji sieci archiwów państwowych w II Rzeczypospolitej Polskiej*), reprezentantek Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza – Julii Olejniczak (*Polski akcent w niemieckich archiwach – sylwetka Józefa Lekszyckiego w świetle jego pracy w Königliche Preussische Staatarchiv Posen*) i Justyny Pery (*Nowa rzeczywistość, nowe wyzwania – działalność Archiwum Państwowego w Poznaniu w pierwszych latach po zakończeniu II wojny światowej*) oraz Marcina Krasuskiego z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach (*Kwerendy realizowane przez Archiwum Państwowe w Siedlcach w latach 2009–2015*). W dyskusji najżywiej komentowano referaty poznańskie.

Druga część panelu skupiła głównie przedstawicielki Uniwersytetu Pedagogicznego: Renatę Joniec (*Zasób Archiwum Artystycznego i Biblioteki Teatru im. Juliusza Słowackiego*), Izabelę Gurę (*Funkcjonowanie oraz zasób archiwum Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie*) i Monikę Kempę (*Rys historyczny i specyfika zasobu Archiwum Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie*), oraz reprezentantkę Uniwersytetu Mikołaja Kopernika Weronikę Budrewicz (*A long time ago in galaxy far, far awal... czyli o koncepcji archiwum w Star Wars*).

Każdy z paneli lub ich wydzielonej części kończył się dyskusją, w czasie której można było zadawać pytania prelegentom. Większości obrad towarzyszyły ciekawe wymiany poglądów.

Drugi dzień konferencji nie zakończył się wyłącznie na obradach. W ramach przerwy popołudniowych uczestnicy 20. OZSA mogli wziąć udział w turnieju gier planszowych i historycznej grze terenowej, a później w kolejnym spotkaniu towarzyskim.

Ostatniego dnia Zjazdu odbyło się pięć paneli tematycznych: *Zarządzanie dokumentacją*, *Archiwoznawstwo* i podzielone na dwie części *Archiwa kościelne*, *Archiwalia w badaniach* oraz *Edukacja i popularyzacja*.

Blok *Zarządzanie dokumentacją*, moderowany przez Bartłomieja Konopę, zorganizowano pod patronatem firmy KOM-PRO. Jej przedstawicielka Joanna Dziadkowiec opowiedziała na wstępie o nowych wyzwaniach, jakie stoją przed archiwami w świetle wchodzącego Rozporządzenia o Ochronie Danych Osobowych (RODO). Następnie zaprezentowali się: Marcin Smoczyński z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (*Usprawnienia administracji w II RP. Działalność Nadzwyczajnego Komisarza Oszczędnościowego*), Katarzyna Woch z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (*Przepisy kancelaryjne dla Urzędu Województwa Lubelskiego w latach 1944–1950*), Piotr Warowny reprezentujący Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach i Kuratorium Oświaty w Warszawie (*Problemy praktyczne zarządzania dokumentacją w składzie chronologicznym*) oraz Anna Ambon z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (*Historia elektronicznej książki wieczystej – od papieru do Internetu*).

W panelu *Archiwa kościelne*, moderowanym przez Piotra Józefiaka i Mateusza Zmudzińskiego, wystąpili: Adrian Cieślik z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II (*Metodyka opracowania spuścizn archiwalnych osób duchownych. Analiza wybranych przykładów*), Adrian Gendera z Uniwersytetu Wrocławskiego (*Teczka osobowa zakonnika z okresu formacji czasowej na przykładzie Zakonu Braci Mniejszych w Polsce. Zawartość, dostęp, archiwizacja*), oraz z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika: Piotr Czekaj (*Życie wiernych i niewiernych w aktach spraw parafii Łasin*) i Marta Julia Ruczyńska (*Obraz parafii dekanatu radzyńskiego na podstawie księgi wizytacji z przełomu XVIII i XIX w.*).

Po przerwie mogliśmy wysłuchać referatów: Mateusza Zmudzinskiego reprezentującego Uniwersytet Mikołaja Kopernika i Uniwersytet Pedagogiczny (*Kształtowanie zasobu w diecezjalnych archiwach historycznych – mity i realia – na przykładzie Archiwum Akt Dawnych Diecezji Toruńskiej*), Katarzyny Nenko z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II (*Archiwa parafialne w teorii i praktyce. Próba charakterystyki i oceny działalności*) oraz Adama Konrada Bigosińskiego z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (*Tajemnice archiwów podworskich na przykładzie archiwum zamku i dóbr w Gołuchowie odnalezionym w Archiwum Archidiecezjalnym w Gnieźnie*).

Kolejny blok tematyczny, moderowany przez Karolinę Strześniewską, dotyczył archiwoznawstwa. Zaprezentowali się podczas niego: Łukasz Pintał z Uniwersytetu Wrocławskiego (*„Skarbnica historii lokalnej” – Archiwa społeczne jako ważny element życia kulturalnego i historii lokalnych społeczności na podstawie wybranych przykładów*), Marcin Smolnicki z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu (*Logistyka w archiwum dziś i jutro*), a z Uniwersytetu Pedagogicznego Monika Łaś i Klaudia Nawrot (*Archiwista a informatyk w archiwum w XXI wieku*) oraz Halina Kumur (*Firmy archiwizacyjne na polskim rynku. Działalność i funkcjonowanie*).

W panelu *Edukacja i popularyzacja*, moderowanym przez Huberta Mazura, pod patronatem Sekcji Edukacji Archiwalnej Stowarzyszenia Archiwistów Polskich swoje referaty przedstawili: Anna Grabarz z Uniwersytetu Pedagogicznego (*Edukacja archiwalna na przykładzie Archiwum Narodowego w Krakowie*) oraz Marcin Tomczak z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (*Prawa człowieka i archiwista? Działalność Human Rights Working Group przy Międzynarodowej Radzie Archiwów*).

W drugiej części panelu wysłuchaliśmy wystąpień czterech reprezentantek Uniwersytetu Mikołaja Kopernika: Moniki Cołbeckiej (*Użytkownik wczoraj i dziś – jak zmieniło się podejście do badań nad użytkownikami archiwalnych systemów informacyjnych*), Anitą Zakrzewską (*Archiwiści toruńscy wobec użytkowników*), Kamila Siuda (*Archiwalia w badaniach antropologicznych*) i Ewa Bielas (*Helena Piskorska. O nieznannej działalności archiwistki*).

Blok tematyczny *Archiwalia w badaniach*, również złożony z dwóch części, moderowali Grzegorz Racinowski i Monika Cołbecka. Swoje referaty wygło-

sili: Katarzyna Lisiecka z Uniwersytetu Szczecińskiego (*Jak ubierali się Gryfici? Stroje okazjonalne z XVI i XVII wieku w gryfickim rodzie jako przejaw życia dworskiego na podstawie analizy zbiorów Muzeum Narodowego w Szczecinie oraz innych materiałów archiwalnych*), Małgorzata Pater z Uniwersytetu Szczecińskiego (*Nowożytnie sądownictwo miejskie na Górnym Śląsku na przykładzie wybranych ośrodków miejskich księstwa opolsko-raciborskiego. Źródła, potrzeby i możliwości badawcze*), Krzysztof Rataj reprezentujący Polską Akademię Nauk Bibliotekę Kórnicką (*Podatrzzańskie spory i konflikty Władysława hr. Zamoyskiego z przedstawicielami lokalnej społeczności w latach 1889–1924*) i Paweł Pilarski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (*Historia toruńskich fortyfikacji i Zarządu Fortecznego w latach 1920–1936, ukazana w zbiorach Archiwum Państwowego w Toruniu*).

Po przerwie zaprezentowali się: Marcin Fraś z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (*Co pito w Barcinie? Studium z kultury materialnej małego miasta w okresie nowożytnym*), Beata Janeczek z Uniwersytetu Pedagogicznego (*Organizacja Policji Wolnego Miasta Krakowa w świetle zasobu Archiwum Narodowego w Krakowie*), Natalia Wojcieszak z Uniwersytetu Zielonogórskiego (*Jakie były Zielonogórzanki – wzór osobowy mieszkanki Zielonej Góry w okresie PRL-u na podstawie zgromadzonych materiałów archiwalnych*) oraz reprezentanci Uniwersytetu Szczecińskiego – Piotr Goździak (*Kryptonim „Archiwum”. Jak inwigilowano NDAP i polskie archiwa w latach 1945–1989*) i Grzegorz Racinowski (*Mecz, którego nie było. Co robić gdy źródła zawodzą?*).

Każdy z paneli kończyła ciekawa i ożywiona dyskusja. Obrady Sejmiku, który zwyczajowo kończy OZSA, okazały się niestety mało owocne. Nie wybrano następnego gospodarza wydarzenia, w związku z czym 21. edycja konferencji stoi pod znakiem zapytania. Biorąc pod uwagę zainteresowanie studentów tegorocznym zjazdem i sukces tego wydarzenia, mamy nadzieję, że jest to sytuacja przejściowa.

Toruń okazał się miastem łaskawym dla adeptów archiwistyki. Organizatorzy stworzyli miłą atmosferę sprzyjającą nie tylko wymianie poglądów i informacji naukowej, ale również zacieśnianiu nowych przyjaźni. Program 20. OZSA obfitował w różnorodną tematykę, zgodnie z popularnym hasłem „dla każdego coś dobrego”. Jednocześnie podkreślono dwudziestoletnią tradycję organizowania tego wydarzenia. OZSA życzyę stu lat!

Julia Olejniczak